

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ι. Γενικό Μέρος

Η εισοδηματική στενότητα, τα υψηλά επιτόκια στο χώρο ιδίως της καταναλωτικής πίστης, οι επιθετικές πρακτικές προώθησης των πιστώσεων, ατυχείς προγραμματισμοί, απρόβλεπτα γεγονότα στη ζωή των δανειοληπτών (απώλεια εργασίας κ.α.), αποτέλεσαν παράγοντες που, δρώντας υπό την απουσία θεσμών συμβουλευτικής υποστήριξης των καταναλωτών σε θέματα υπερχρέωσης, συνέβαλαν ανενόχλητα στην αυξανόμενη υπερχρέωση νοικοκυριών που, αδυνατώντας εν συνεχεία να αποπληρώσουν τα χρέη τους, υπέστησαν και υφίστανται, τις αλυσιδωτά επερχόμενες καταστροφικές συνέπειές της.

Σημαντικό μέρος των πολιτών έχει οδηγηθεί σήμερα στη περιθωριοποίηση, καθώς, μη διαθέτοντας σοβαρή αγοραστική δύναμη και δυνατότητα απεγκλωβισμού από την υπερχρέωση, δεν είναι σε θέση να σχεδιάσει τη συμμετοχή του στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Η υπερχρέωση αναδεικνύεται πλέον ως ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα και στη χώρα μας και ως σύγχρονο κοινωνικό κράτος δικαίου έχουμε καθήκον να αντιμετωπίσουμε. Κανείς δεν μπορεί πια να αγνοεί την αδήριτη ανάγκη να δοθεί η πραγματική δυνατότητα στους υπερχρεωμένους καταναλωτές και επαγγελματίες να πραγματοποιήσουν πλέον ένα νέο οικονομικό ξεκίνημα στη ζωή τους.

Με την κατάθεση του παρόντος σχεδίου νόμου στη Βουλή προς ψήφιση η Κυβέρνηση υλοποιεί μία σημαντική δέσμευση, την οποία, άλλωστε, είχε αναλάβει το ΠΑΣΟΚ με τον πλέον συγκεκριμένο τρόπο, όταν ως αξιωματική αντιπολίτευση κατέθεσε πρόταση νόμου για τη ρύθμιση χρεών των υπερχρεωμένων καταναλωτών, δίνοντας διέξοδο και προοπτική σε χιλιάδες υπερχρεωμένους δανειολήπτες και νοικοκυριά.

Με τις διαδικασίες και τους θεσμούς που εισάγει το σχέδιο νόμου οι υπερχρεωμένοι πολίτες που έχουν αποδεδειγμένη και μόνιμη αδυναμία να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους μπορούν να ρυθμίσουν την εξόφλησή τους με ευνοϊκότερους όρους αλλά και να απαλλαγούν από τα χρέη τους, εφόσον εξυπηρετήσουν για τέσσερα έτη με βάση το εισόδημα από την εργασία τους ένα μέρος των χρεών που καθορίζεται από το δικαστήριο.

Με το σχέδιο νόμου καθιερώνεται ουσιαστικά και στη χώρα μας η δυνατότητα του φυσικού προσώπου να απαλλάσσεται από τα χρέη του (της πτώχευσης του ιδιώτη), όταν δεν υφίστανται περιουσιακά στοιχεία για την ικανοποίησή τους και δεν επαρκούν προς τούτο ούτε τα τρέχοντα και προσδοκώμενα εισοδήματά του. Σε αυτό το πλαίσιο η ρύθμιση των χρεών και η απαλλαγή από αυτά, εφόσον ο οφειλέτης εξαντλήσει για ορισμένο χρονικό διάστημα τις δυνατότητες εξυπηρέτησης των χρεών, προβάλλουν εκ των πραγμάτων ως ένα σημαντικό εργαλείο στην αντιμετώπιση του θεμελιώδους για την συνολική της κοινωνίας μας αυτού προβλήματος.

Άλλωστε, υπάρχουν πλείστα παραδείγματα άλλων χωρών, με αφετηρία αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών (13ο κεφάλαιο της Bankruptcy Reform Act, 1978), που διαθέ-

τουν ήδη από μακρού ρυθμίσεις για την απαλλαγή των υπερχρεωμένων ιδιωτών από τα χρέη τους, όταν αυτοί αδυνατούν να ανταποκριθούν σε αυτά, παρόμοιες με αυτές που θεσπίζονται με το παρόν σχέδιο νόμου (έτσι ενδεικτικά ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Μεγάλη Βρετανία, η Δανία από το 1982, η Ελβετία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Αυστρία από το 1994, η Ολλανδία από το 1998, η Γερμανία σε ισχύ από το 1999, το Βέλγιο από το 1999, η Γαλλία από το 2003, η Πορτογαλία από το 2004, η Τσεχία από το 2008).

Η δυνατότητα της ρύθμισης, για το φυσικό πρόσωπο των χρεών του, με απαλλαγή από αυτά βρίσκει τη νομιμοποίησή της ευθέως στο ίδιο το κοινωνικό κράτος δικαίου που επιτάσσει να μην εγκαταλειφθεί ο πολίτης σε μία χωρίς διέξοδο και προοπτική κατάσταση, από την οποία, άλλωστε, και οι πιστωτές δεν μπορούν να αντλήσουν κανένα κέρδος. Μία τέτοια απαλλαγή χρεών δεν παύει όμως να εξυπηρετεί και ευρύτερα το γενικό συμφέρον, καθώς οι πολίτες επανακτούν ουσιαστικά μέσω των εν λόγω διαδικασιών την αγοραστική τους δύναμη προάγοντας την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Η εν λόγω διαδικασία διαφέρει από την πτώχευση των εμπόρων όσον αφορά τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Ενώ στην τελευταία προτάσσεται κατά βάση η ικανοποίηση των πιστωτών, με μοιραίες συχνά συνέπειες για την επιχείρηση, στόχος των εν λόγω διατάξεων είναι η επανένταξη του υπερχρεωμένου πολίτη στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει. Η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών αποβλέπει εν προκειμένω στη δυνατότητα μίας δεύτερης ευκαιρίας στο υπερχρεωμένο φυσικό πρόσωπο για ένα νέο οικονομικό ξεκίνημα, χωρίς τα ανυπερέβλητα βάρη του παρελθόντος, με τη δυνατότητα απαλλαγής από υποχρεώσεις που έχει αναλάβει, εφόσον για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα εξαντλήσει τις δυνατότητες ικανοποίησης των πιστωτών του. Η (μερική έστω) ικανοποίηση των πιστωτών από το εισόδημα του οφειλέτη για μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο προβάλλει ως δοκιμασία και επίδοση του οφειλέτη προκειμένου να επιτύχει με το πέρας αυτής το ευεργετικό αποτέλεσμα της απαλλαγής των χρεών.

Το νομοσχέδιο δίνει μία ρεαλιστική προοπτική απεγκλωβισμού από τα χρέη σε όλους τους υπερχρεωμένους πολίτες. Διασφαλίζει στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά που θα θελήσουν να αξιοποιήσουν τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου ένα ελάχιστο επίπεδο οικονομικής διαβίωσης. Με μία πρωτοποριακή ρύθμιση λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα για τη διατήρηση και προστασία της κύριας κατοικίας των οφειλετών, αφού επιτρέπει σε αυτούς να την εξαιρέσουν από την ρευστοποίηση της περιουσίας τους. Τούτο δε υπό όρους και διαδικασίες που δεν θίγουν τα συμφέροντα των πιστωτών.

Το σχέδιο νόμου που κατατίθεται στη Βουλή στηρίζεται στην αντίστοιχη πρόταση νόμου που είχε καταθέσει το ΠΑΣΟΚ στη Βουλή ως αξιωματική αντιπολίτευση.

Ήδη πριν την κατάθεση της τελευταίας, είχε δοθεί σχέδιο αυτής προς διαβούλευση. Σε αυτή ανταποκρίθηκαν όλοι οι φορείς, καταθέτοντας τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις τους. Κοινή πεποίθηση όλων των πλευρών ήταν ότι η εν λόγω νομοθετική πρωτοβουλία ερχόταν να αντιμετωπίσει ένα πραγματικό, ιδιαίτερα μεγάλο και οξυμένο πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας κατά τρόπο ουσιαστικό, σύγχρονο, θεσμικό, εναρμονισμένο με τις ε-

πιταγές ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους δικαίου.

Παρατηρήσεις όλων των φορέων είχαν ληφθεί υπόψη στην τελική διαμόρφωση της πρότασης νόμου που είχε καταθέσει το ΠΑΣΟΚ ως αξιωματική αντιπολίτευση. Ωστόσο, και η τελευταία ετέθη εκ νέου προς διαβούλευση από το Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, στην οποία υπήρξε μία τεράστια συμμετοχή ενδιαφερομένων και συγκεντρώθηκαν πλήθος παρατηρήσεων από πολίτες, φορείς και επιστημονικές ενώσεις.

Παράλληλα, το σχέδιο νόμου απεστάλη προς έκφραση γνώμης και στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία και εξέδωσε την από 23.4.2010 γνώμη της. Το τελικό σχέδιο νόμου έλαβε την οριστική του μορφή με την αξιοποίηση και των πρόσφατων αυτών διαδικασιών διαβούλευσης.

II. Ειδικό Μέρος: Επί των άρθρων

Με το πρώτο άρθρο καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Σε ρύθμιση και απαλλαγή υπάγονται χρηματικές οφειλές των μη εχόντων πτωχευτική ικανότητα φυσικών προσώπων. Εξαιρούνται οφειλές από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, οφειλές από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Ο.Τ.Α., τέλη προς Ν.Π.Δ.Δ. και εισφορές προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Προϋπόθεση υπαγωγής είναι, κατά τα ισχύοντα και στο πτωχευτικό δίκαιο, η επελθούσα – μη δόλια – μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρεών. Κάθε οφειλέτης μπορεί να αξιοποιήσει μόνο μία φορά τις ρυθμίσεις για την απαλλαγή χρεών, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου, η εν λόγω ρύθμιση χρεών με απαλλαγή του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου από μέρος αυτών επιδιώκεται σε τρία στάδια.

Στα δύο πρώτα (άρθρα 2 και 4) επιδιώκεται ουσιαστικά η ρύθμιση των χρεών και η απαλλαγή του από το υπόλοιπο αυτών με τη σύμφωνη γνώμη των πιστωτών και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Τούτο καταρχήν στο πλαίσιο ενός εξωδικαστικού συμβιβασμού (άρθρο 2), και εν συνεχεία με την επιδίωξη ενός συμβιβασμού ενώπιον του Δικαστηρίου (άρθρο 7).

Το πρώτο στάδιο (άρθρο 2) εκτυλίσσεται πριν ακόμη την υποβολή της αίτησης και περιλαμβάνει την επιδίωξη εξωδικαστικής επίλυσης στη βάση ενός πλάνου εξυγίανσης των χρεών. Δεν ισχύουν εκ του νόμου προδιαγραφές για την έναρξη της διαδικασίας αυτής. Τον υπερχρεωμένο οφειλέτη συντρέχουν στην επιδίωξη αυτή συγκεκριμένοι φορείς ή δικηγόρος που εκδίδουν, σε περίπτωση αποτυχίας του εξωδικαστικού συμβιβασμού, την αντίστοιχη βεβαίωση, η προσκόμιση της οποίας αποτελεί και προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης ρύθμισης με απαλλαγή χρεών (άρθρο 4 παρ. 2α). Στο στάδιο αυτό τα μέρη είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν ό,τι πράγματι κρίνουν προς το συμφέρον τους, ακόμη και σε ένα μηδενικό πλάνο, δηλαδή και την απελευθέρωση του οφειλέτη από το χρέος με την καταβολή ενός ποσού χωρίς περαιτέρω περίοδο εξόφλησης επιπρόσθετου μέρους του χρέους.

Άλλωστε, οι νέοι θεσμοί δημιουργούν και ισχυρά κίνητρα στα δύο μέρη να έρθουν σε μία μεταξύ τους συμφωνία. Οι οφειλέτες, γιατί αντιλαμβάνονται ότι η απαλλαγή τους προϋποθέτει μία μακρόχρονη δοκιμασία που συνεπάγεται σημαντικούς περιορισμούς για τους ίδιους, εν-

δεχομένως και μετά την περάτωσή της. Οι πιστωτές και τα πιστωτικά ιδρύματα, γιατί γνωρίζουν ότι με την υποβολή της αίτησης και την προώθηση της διαδικασίας για τη ρύθμιση με απαλλαγή από τα χρέη το ύψος των καταβολών και η απαλλαγή από τα χρέη θα επέλθουν χωρίς τη σύμφωνη πλέον γνώμη τους. Έχουν, λοιπόν, συμφέρον, αν ο οφειλέτης υπόσχεται με ρεαλιστικούς, με βάση το εισόδημά του όρους, ή με ασφάλειες τρίτων την εξυπηρέτηση ενός μέρους του χρέους, που πιθανολογείται ότι θα μπορούσε να είναι υψηλότερο από αυτό που θα εισέπρατταν στη διάρκεια της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή να έρθουν σε συμφωνία μαζί του.

Ένα σημαντικό στοιχείο από την εισαγωγή της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή από οφειλές είναι, λοιπόν, ότι συνεισφέρει στην ανάπτυξη μίας κουλτούρας συζήτησης, διαπραγματεύσεως και ρύθμισης των χρεών, που στη σημερινή πρακτική είναι σχεδόν ανύπαρκτη, καθώς μάλιστα δίνει τη δυνατότητα στους πιστωτές να πληροφορούνται την συνολική οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, τους κινδύνους και αδυναμίες εξυπηρέτησης των χρεών και να υιοθετούν ενόψει της πιθανής υπαγωγής του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου νόμου ηπιότερες και ρεαλιστικότερες προσδοκίες.

Σε περίπτωση που δεν οδηγήσει σε κάποιο αποτέλεσμα η εν λόγω φάση, ο οφειλέτης δικαιούται να υποβάλει αίτηση για έναρξη της διαδικασίας απαλλαγής από τα χρέη.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη διαμονή του, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η τελευταία επιτρέπει στο δικαστήριο την αυτεπάγγελτη έρευνα των γεγονότων, καθώς αυτό μπορεί να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο και αποδείξεις, ώστε να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 η αίτηση πρέπει να περιέχει α) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη και των πάσης φύσεως εισοδημάτων του ιδίου και του συζύγου, β) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους, κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα και γ) σχέδιο διευθέτησης οφειλών, που να λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη. Ο οφειλέτης υποχρεούται περαιτέρω να προσκομίσει βεβαίωση για τον εξωδικαστικό συμβιβασμό και υπεύθυνη δήλωσή του για την ορθότητα και πληρότητά τους και για τις μεταβιβάσεις ακινήτων που προέβη την τελευταία τριετία. Με την αίτηση ή εντός ενός μηνός από την κατάθεσή της, ο οφειλέτης καταθέτει στη γραμματεία έγγραφα που έχει στη διάθεσή του σχετικά με την υπάρχουσα περιουσία του, τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, τους πιστωτές και τις απαιτήσεις τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 ο οφειλέτης επιδίδει αντίγραφα της αίτησης με κλήση προς τους πιστωτές για να παρασταθούν στη συζήτησή της αλλά και πρόσκληση να λάβουν θέση επί του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών μέχρι τη συμπλήρωση δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης. Αν δεν αντικρούσουν το σχέδιο οι πιστωτές εντός της παραπάνω προθεσμίας, τεκμαίρεται ότι το αποδέχθηκαν.

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 6 η υ-

ποβολή της αίτησης ρύθμισης δεν επιφέρει αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη. Ωστόσο, ο οφειλέτης ή κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας κατά του οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται έως την έκδοση της οριστικής απόφασης εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση.

Επιδεικνύεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη διαφύλαξη των συμφερόντων των καταναλωτών. Έτσι, η χορήγηση της αναστολής επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

Εξάλλου, το δικαστήριο μπορεί, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της μέχρι να δημοσιευθεί απόφαση επί της αίτησης ρύθμισης των οφειλών.

Σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 6 οι απαιτήσεις των πιστωτών που δεν είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα παύουν να παράγουν νόμιμους ή συμβατικούς τόκους και υπολογίζονται με την αξία τους κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Με την τέταρτη παράγραφο προβλέπεται ότι η αναστολή των καταδικωτικών μέτρων για τις οφειλές από στεγαστικά δάνεια ανακαλείται αυτοδικαίως σε περίπτωση μη καταβολής από πλευράς του οφειλέτη του ποσού της ενήμερης τοκοχρεολυτικής δόσης που θα όφειλε να καταβάλει από το χρονικό σημείο κοινοποίησης της αίτησης, χωρίς να υπολογίζονται στο ποσόν αυτής προγενέστερες ληξιπρόθεσμες δόσεις, από την κοινοποίηση της αίτησης.

Το άρθρο 7 ρυθμίζει περαιτέρω τη διαδικασία δικαστικού συμβιβασμού. Αν προβληθούν αντιρρήσεις από τους πιστωτές προβλέπεται η δυνατότητα τροποποίησης του σχεδίου. Οι ημερομηνίες της κάθε επί μέρους φάσης έχουν προκαθορισθεί από το νόμο με αναφορά στην ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ώστε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν με δική τους πρωτοβουλία να παρακολουθούν την εξέλιξή της, να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στη διαδικασία.

Σε περίπτωση διαφωνίας επιτρέπεται για μία φορά τροποποίηση του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών προκειμένου να επιτευχθεί συμβιβασμός. Αν διαφωνούν με το σχέδιο μεμονωμένοι πιστωτές, είναι δυνατόν να υποκατασταθεί η συναίνεσή τους από το ίδιο το δικαστήριο κατά τη συζήτηση της αιτήσεως που ακολουθεί. Η υποκατάστασή τους μπορεί να γίνει, πάντως, μόνο αν εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον των πιστωτών, αν δηλαδή σε αυτούς θα περιέλθει σε κάθε περίπτωση τόσο χρηματικό ποσό όσο θα προσδοκούσαν να λάβουν και μετά από μία ολοκληρωμένη διαδικασία ρύθμισης με απαλλαγή του οφειλέτη από τις οφειλές του.

Αν το σχέδιο εκκαθάρισης γίνει αποδεκτό, έστω με υποκατάσταση της συναίνεσης ορισμένων πιστωτών, το δικαστήριο επικυρώνει το σχέδιο, το οποίο αποκτά ισχύ δικαστικού συμβιβασμού, και η αίτηση για ρύθμιση θεωρείται ότι ανακλήθηκε. Δεν επέρχεται η απαλλαγή από χρέη που δεν συμπεριελήφθησαν στις παραπάνω καταστάσεις και δεν ενημερώθηκαν οι πιστωτές τους.

Το άρθρο 8 αναφέρεται στη δικαστική ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή. Σε περίπτωση, λοιπόν, που δεν γίνει αποδεκτό σχέδιο εκκαθάρισης των οφειλών από τους πιστωτές, το δικαστήριο ελέγχει πλέον την ύπαρξη τυχόν αμφισβητούμενων απαιτήσεων καθώς και αν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις για τη ρύθμιση των οφειλών.

Εφόσον πράγματι δεν επαρκούν τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη για την αποπληρωμή των χρεών, το δικαστήριο προχωρά στη ρύθμιση του μέρους των οφειλών που μπορεί να εξυπηρετηθεί και στην απαλλαγή των υπολοίπων υπό τον όρο τήρησης της ρύθμισης. Η ικανοποίηση των πιστωτών γίνεται τόσο από τα εισοδήματα του οφειλέτη όσο και από την εκποίηση της περιουσίας του. Το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη, ιδίως εκείνα από την προσωπική του εργασία, τη δυνατότητα συνεισφοράς του συζύγου, και σταθμίζοντας αυτά με τις βιοτικές ανάγκες του ίδιου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, τον υποχρεώνει να καταβάλλει μηνιαίως και για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών ορισμένο ποσό για ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του συμμετρως διανεμόμενο. Το ποσό αυτό μπορεί σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου να αναπροσαρμόζεται σε διαστήματα που αυτό ορίζει με βάση έναν αντικειμενικό δείκτη αναφοράς, λ.χ. τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

Με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών θεσπίζονται στην παράγραφο 3 συγκεκριμένες υποχρεώσεις του οφειλέτη και κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης. Ο οφειλέτης υποχρεούται να διατηρεί και, αν δεν έχει, να επιδιώκει κατάλληλη, με βάση τις υφιστάμενες βιοτικές του συνθήκες και την καλύτερη ικανοποίηση των πιστωτών, εργασία ή επαγγελματική δραστηριότητα καθώς επίσης να γνωστοποιεί στη γραμματεία του δικαστηρίου όλες τις κρίσιμες μεταβολές.

Σε περίπτωση που ο οφειλέτης, λαμβάνοντας υπόψη τη βελτίωση των εισοδημάτων του, καταβάλει μεγαλύτερο ποσόν προς τους πιστωτές του, τούτο διανέμεται συμμετρως. Κίνητρο προς αυτή την κατεύθυνση δίνει άλλωστε η ρύθμιση της παραγράφου 4 που επιτρέπει αίτηση του πιστωτή για τροποποίηση της ρύθμισης, που μπορεί μάλιστα να ισχύσει και αναδρομικά. Αίτηση για τροποποίηση της ρύθμισης μπορεί να υποβάλει και ο οφειλέτης όταν επιδεινώνονται τα εισοδήματά του. Θα ήταν, εξάλλου, άδικο και ασύμβατο με τον προστατευτικό σκοπό που έχει ο ίδιος ο νόμος, από την εν λόγω δυνατότητα ρύθμισης οφειλών και απαλλαγής να αποκλειστούν πολίτες που αποδεδειγμένα και χωρίς υπαιτιότητά τους στερούνται (επαρκών) εισοδημάτων. Για τις περιπτώσεις που το δικαστήριο καθορίζει ιδιαίτερα χαμηλές μηνιαίες καταβολές και εκτιμά ότι μπορεί σύντομα να βελτιωθεί σημαντικά η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, μπορεί να ορίσει δικάσιμο για την εξέταση του ενδεχόμενου εξυπρέτησης μεγαλύτερου μέρους του χρέους.

Με το άρθρο 9 ρυθμίζεται η διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας και η προστασία της κύριας κατοικίας. Η ρευστοποίηση της περιουσίας διατάσσεται εφόσον κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών.

Προβλέπεται ο ορισμός εκκαθαριστή μόνο σε περίπτωση ύπαρξης ρευστοποιήσιμης περιουσίας ή αν αυτή κριθεί αναγκαία για την παρακολούθηση και υποβοήθηση της εκτέλεσης των όρων ρύθμισης ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών. Επιβεβαιώνεται η προνομιακή ικανοποίηση από την πώληση του πράγματος α-

παιτήσεων που διασφαλίζονται με εμπράγματη ασφάλεια.

Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 9 εισάγεται η προστασία της κύριας κατοικίας του οφειλέτη κατά την διαδικασία ρύθμισης με απαλλαγή από τις οφειλές του. Ο τελευταίος μπορεί να ζητήσει την εξαίρεσή της από την περιουσία που ρευστοποιείται για την ικανοποίηση των πιστωτών.

Σε αυτή την περίπτωση αναλαμβάνει την υποχρέωση, πέραν της εξυπηρέτησης της ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με το άρθρο 8, να εξοφλήσει ποσό οφειλών μέχρι το 85% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, όπως αυτή αποτιμάται από το δικαστήριο. Οι απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο ακίνητο της κατοικίας ικανοποιούνται προνομιακά και κατά την τάξη τους από τις καταβολές αυτές του οφειλέτη. Η εξυπηρέτηση του πρόσθετου αυτού χρέους γίνεται με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο, αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Η διάρκεια της αποπληρωμής καθορίζεται από το δικαστήριο, το οποίο μπορεί να παράσχει και περίοδο χάριτος, λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν οι πιστώσεις στον οφειλέτη. Η διάρκεια αποπληρωμής δεν μπορεί πάντως να υπερβαίνει τα είκοσι έτη.

Το άρθρο 10 αναφέρεται στο καθήκον ειλικρινούς δήλωσης του οφειλέτη. Η ευδοκίμηση της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή χρεών προϋποθέτει την υποβολή από τον οφειλέτη ειλικρινών στοιχείων για τα εισοδήματά του, καθώς η από δόλο ή βαριά αμέλεια παραβίαση της υποχρέωσης αυτής οδηγεί στην έκπτωση από τα ευεργετήματα της απαλλαγής χρεών.

Εξάλλου, ο οφειλέτης που επιθυμεί να υπαχθεί σε αυτή οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση σε στοιχεία που απεικονίζουν την οικονομική του κατάσταση και τα τρέχοντα εισοδήματά του. Παραβίαση των υποχρεώσεων του από δόλο επιφέρει έκπτωση από τη διαδικασία ρύθμισης με απαλλαγή χρεών και αδυναμία υποβολής νέας αίτησης για ρύθμιση χρεών για δύο έτη.

Το άρθρο 11 προβλέπει την πιστοποίηση της απαλλαγής από το υπόλοιπο των χρεών από το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του οφειλέτη που κοινοποιείται στους πιστωτές.

Εξάλλου, αν ο πιστωτής καθυστερεί πέραν των δύο μηνών την εκπλήρωση υποχρεώσεων που έχει από τη ρύθμιση ή επανειλημμένα δυστροπεί, το δικαστήριο διατάζει μετά από αίτηση πιστωτή την έκπτωση από τη ρύθμιση. Η μη ευδοκίμηση της απαλλαγής συνεπάγεται την αναβίωση της οφειλής, δίχως όμως τους τόκους ανατοκισμού.

Το άρθρο 12 προβλέπει ότι η εφαρμογή της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή χρεών δεν απαλλάσσει τον εγγυητή ούτε τους τυχόν εις ολόκληρον υπόχρεους, οι οποίοι ωστόσο μπορούν να υπαχθούν στην ίδια διαδικασία εφόσον πληρούν και οι ίδιοι τις προϋποθέσεις του νόμου.

Εξάλλου, ρητά προβλέπεται ότι δεν θίγονται τα δικαι-

ώματα των ενέγγυων πιστωτών επί του υπέγγυου πράγματος.

Το άρθρο 13 προβλέπει τη σύσταση αρχείου στη γραμματεία κάθε Ειρηνοδικείου και ενός Γενικού Αρχείου στο Ειρηνοδικείο Αθηνών για την παρακολούθηση των αιτήσεων και την αποτροπή καταχρήσεων, την προστασία των πιστωτών και εφαρμογή των διατάξεων του σχεδίου νόμου. Αυτοί οι επιδιωκόμενοι στόχοι καθορίζουν και την παραμονή στο Αρχείο των αιτήσεων και των αποφάσεων που εκδίδονται επ' αυτών.

Το άρθρο 14 προβλέπει ως μόνα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου την έφεση και την αναίρεση.

Το άρθρο 15 προβλέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του πτωχευτικού κώδικα, όπου αυτή επιβάλλεται.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 η ρύθμιση χρεών με απαλλαγή από χρέη δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο επεξεργασίας δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς από πιστωτικά ιδρύματα ή τρίτους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ετών από το χρονικό σημείο στο οποίο επέρχεται η απαλλαγή από οφειλές.

Το άρθρο 17 ρυθμίζει φορολογικά θέματα για τις διαγραφές απαιτήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων που θα προκύψουν κατ' εφαρμογή των διατάξεών του.

Το άρθρο 18 προβλέπει την αύξηση κατά 80 των θέσεων Ειρηνοδικών προκειμένου να είναι σε θέση τα Ειρηνοδικεία να ανταποκριθούν στην αναμενόμενη από τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου αύξηση των υποθέσεων τους.

Το άρθρο 19, με τις μεταβατικές διατάξεις, προβλέπει την έναρξη υποβολής αιτήσεων τέσσερις μήνες μετά την εισαγωγή του νόμου, διάστημα κατά το οποίο, ωστόσο, τα μέρη μπορούν να επιδιώξουν ήδη το εξωδικαστικό συμβιβασμό.

Προβλέπεται δε, επιπροσθέτως, η αναστολή των πλειστηριασμών της μοναδικής κατοικίας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους οφειλέτες που βρίσκονται σε μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής να αξιοποιήσουν την προστατευτική διάταξη της κυρίας κατοικίας, με την εξαίρεση αυτής από τη ρευστοποιήσιμη περιουσία, που εμπεριέχει το σχέδιο νόμου.

Το άρθρο 20 εμπεριέχει την τελική διάταξη για την έναρξη ισχύος του νόμου.

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2010

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Λ. Κατσέλη

Γ. Παπακωνσταντίνου

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. Καστανίδης

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων

Άρθρο 1 Πεδίο Εφαρμογής

1. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους (εφεξής οφειλέτες) δικαιούνται να υποβάλουν στο αρμόδιο δικαστήριο την αίτηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 για τη ρύθμιση των οφειλών αυτών και απαλλαγή. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής.

2. Δεν επιτρέπεται η ρύθμιση οφειλών που α) έχουν αναληφθεί το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου και β) που προέκυψαν από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, τέλη προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και εισφορές προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

3. Απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου μπορεί να γίνει μόνο μία φορά.

Άρθρο 2 Διαδικασία εξωδικαστικού συμβιβασμού

1. Προϋπόθεση για την ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου υποβολή αίτησης του οφειλέτη για ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή αποτελεί η εκ μέρους του καταβολή προσπάθειας επίτευξης εξωδικαστικού συμβιβασμού με όλους τους πιστωτές του και η αποτυχία αυτής, κατά το τελευταίο πριν την υποβολή της αίτησης εξάμηνο. Η προσπάθεια αυτή πραγματοποιείται με τη συνδρομή του Συνηγόρου του Καταναλωτή, Επιτροπής Φιλικού Διακανονισμού που προβλέπεται στο άρθρο 11 του ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α'), όπως ισχύει, ή Ένωσης Καταναλωτών που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 10 του ν. 2251/1994 ή του Μεσολαβητή Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών ή δικηγόρου ή άλλου δημόσιου ή ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορέα από αυτούς που ορίζονται με τη διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 3.

2. Αν η προσπάθεια εξωδικαστικού συμβιβασμού αποτύχει, ο φορέας ή ο δικηγόρος που βοήθησε την προσπάθεια συντάσσει βεβαίωση, στην οποία διαπιστώνεται η αποτυχία της προσπάθειας εξωδικαστικού συμβιβασμού. Αν επιτευχθεί με τη σύμφωνη γνώμη όλων των πιστωτών εξωδικαστικός συμβιβασμός, συντάσσεται σχετικό πρακτικό, το οποίο αποτελεί τίτλο εκτελεστό από την επικύρωσή του από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται και άλλοι φορείς δημόσιοι και ιδιωτικοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιτρέπεται να παρέχουν τη συνδρομή

τους στους οφειλέτες για την επίτευξη εξωδικαστικού συμβιβασμού με τους πιστωτές τους.

4. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από την υποβολή σε αυτά σχετικού αιτήματος του οφειλέτη, να του παραδώσουν χωρίς επιβάρυνση αναλυτική κατάσταση των προς αυτά οφειλών του κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα.

Άρθρο 3 Αρμόδιο δικαστήριο – Διαδικασία

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη συνθήκη διαμονή του. Το αρμόδιο Ειρηνοδικείο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Άρθρο 4 Κατάθεση αίτησης και εγγράφων

1. Για την έναρξη της διαδικασίας, ο οφειλέτης καταθέτει αίτηση στο γραμματέα του αρμοδίου δικαστηρίου.

Η αίτηση πρέπει να περιέχει α) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη και των κάθε φύσης εισοδημάτων του ίδιου και του συζύγου του, β) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα και γ) σχέδιο διευθέτησης οφειλών, που να λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη.

2. Μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της ο οφειλέτης υποχρεούται να προσκομίσει:

α) τη βεβαίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 και

β) υπεύθυνη δήλωση για την ορθότητα και πληρότητα των καταστάσεων που προβλέπονται στις περιπτώσεις α' και β' της προηγούμενης παραγράφου και για τις μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων, στις οποίες προέβη την τελευταία τριετία. Η παράγραφος 6 του άρθρου 22 του ν. 1599/1986, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 13 του άρθρου 2 του ν. 2479/1997 (ΦΕΚ 67 Α') εφαρμόζεται και για την υπεύθυνη δήλωση του προηγούμενου εδαφίου.

3. Η δικάσιμος για τη συζήτηση της αίτησης προσδιορίζεται μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία κατάθεσής της.

4. Ο οφειλέτης καταθέτει μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αίτησης στη γραμματεία του δικαστηρίου, έγγραφα που έχει στη διάθεσή του σχετικά με την περιουσία του, τα κάθε φύσης εισοδήματά του, τους πιστωτές και τις απαιτήσεις τους.

5. Με την υποβολή της αίτησης ανοίγει στο αρμόδιο δικαστήριο φάκελος του οφειλέτη στον οποίο τοποθετούνται με μέριμνα της γραμματείας του όλα τα έγγραφα και στοιχεία της υπόθεσης.

6. Αν δεν συμπεριληφθεί στην κατάσταση της παραγράφου 1 πιστωτής, η απαίτησή του δεν επηρεάζεται από την πορεία της διαδικασίας που αρχίζει με την υποβολή της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που δημοσιεύε-

ται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται υποδείγματα των πιστοποιητικών, δηλώσεων, καταστάσεων και σχεδίων διευθέτησης οφειλών που προβλέπονται στο νόμο αυτό.

Άρθρο 5 **Επίδοση της αίτησης**

Ο οφειλέτης το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αίτησης επιδίδει στους πιστωτές αντίγραφα α) της αίτησης με ορισμό δικασίμου για τη συζήτησή της, β) της κατάστασης της υπάρχουσας περιουσίας και των εισοδημάτων του οφειλέτη και γ) του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών, με πρόσκληση να υποβάλλουν στην γραμματεία του δικαστηρίου εγγράφως τις παρατηρήσεις και να δηλώσουν αν συμφωνούν με το προτεινόμενο σχέδιο διευθέτησης των οφειλών μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης.

Οι πιστωτές μπορούν να λάβουν γνώση όλων των στοιχείων που προβλέπονται στην παράγραφο 5 του προηγούμενου άρθρου. Οι πιο πάνω πιστωτές μπορούν, με έγγραφό τους που κατατίθεται στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου να προτείνουν τροποποιήσεις του σχεδίου. Με την πάροδο της προθεσμίας αυτής άπρακτης, τεκμαίρεται ότι ο πιστωτής συμφωνεί με το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών. Στην πρόσκληση γίνεται μνεία για τη συνέπεια αυτή.

Άρθρο 6 **Αναστολή καταδιωκτικών μέτρων**

1. Η υποβολή της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4 δεν επιφέρει αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη. Μετά την υποβολή της αίτησης ο οφειλέτης ή κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας, κατά του οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται έως την έκδοση της οριστικής απόφασης επί του σχεδίου διευθέτησης εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση. Η χορήγηση της αναστολής επέπαιται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

2. Το δικαστήριο μπορεί με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον που δικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της μέχρι να δημοσιευθεί η απόφαση επί της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4.

3. Οι απαιτήσεις των πιστωτών που δεν είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα παύουν με την κοινοποίηση της αίτησης να παράγουν νόμιμους ή συμβατικούς τόκους. Οι οφειλές αυτές θεωρούνται ληξιπρόθεσμες και υπολογίζονται με την τρέχουσα κατά τον χρόνο κοινοποίησης της αίτησης αξία τους.

4. Οφειλές από στεγαστικά δάνεια συνεχίζουν να εκτοκίζονται μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αιτήσεως με το συμβατικό επιτόκιο ενήμερης οφει-

λής. Η αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων για τις οφειλές αυτές ανακαλείται αυτοδικαίως σε περίπτωση μη καταβολής από πλευράς του οφειλέτη του ποσού της ενήμερης τοκοχρεολυτικής δόσης που θα όφειλε να καταβάλει από το χρονικό σημείο επίδοσης της αίτησης, χωρίς να υπολογίζονται στο ποσόν αυτής προγενέστερες ληξιπρόθεσμες δόσεις.

Άρθρο 7 **Δικαστικός Συμβιβασμός**

1. Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε ημερών που αρχίζει με την πάροδο δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4, ο οφειλέτης, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις των πιστωτών, μπορεί να επιφέρει μεταβολές στο αρχικό σχέδιο διευθέτησης, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία όλων των πιστωτών. Οι πιστωτές ενημερώνονται με δική τους επιμέλεια για τις παραπάνω μεταβολές και λαμβάνουν θέση εγγράφως για το αναμορφωμένο σχέδιο μέσα σε είκοσι ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής τροποποιημένου σχεδίου. Τροποποίηση του σχεδίου μπορεί να λάβει χώρα μόνο μία φορά.

2. Αν κανένας πιστωτής δεν προβάλει αντιρρήσεις για το αρχικό ή το τροποποιημένο σχέδιο διευθέτησης οφειλών ή συγκατατίθενται όλοι σε αυτό, θεωρείται ότι ο συμβιβασμός έχει γίνει αποδεκτός. Ο Ειρηνοδίκης με απόφασή του επικυρώνει το σχέδιο, το οποίο αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού. Η αίτηση για ρύθμιση και απαλλαγή από τις οφειλές θεωρείται ότι ανακλήθηκε.

3. Αν συγκατατίθενται στο σχέδιο πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού ποσού των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση το σύνολο των πιστωτών με εμπραγμάτως εξασφαλιζόμενες απαιτήσεις και πιστωτές με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ των τυχόν εργατικών απαιτήσεων, το δικαστήριο, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή οποιουδήποτε από τους πιστωτές που υποβάλλεται εγγράφως μέχρι τη συζήτηση, υποκαθιστά την έλλειψη συγκατάθεσης των πιστωτών που αντιτίθενται καταχρηστικά στο συμβιβασμό. Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι επήλθε ο συμβιβασμός και ότι ανακλήθηκε η αίτηση για την απαλλαγή από τα χρέη.

4. Δεν επιτρέπεται υποκατάσταση της συγκατάθεσης πιστωτή όταν:

α) η απαίτηση του πιστωτή που αντιτίθεται δεν ικανοποιείται σε ανάλογο, σε σχέση με τους άλλους πιστωτές, βαθμό ή β) σε περίπτωση εφαρμογής του σχεδίου, ο πιστωτής που αντιτίθεται αποδεικνύει ότι θα περιέλθει σε δυσμενέστερη οικονομικά θέση από αυτήν στην οποία θα περιερχόταν, αν συνεχιζόταν η διαδικασία απαλλαγής του οφειλέτη από τις οφειλές ή γ) αμφισβητείται απαίτηση από οφειλέτη ή οποιονδήποτε πιστωτή.

5. Αν δεν ενταχθεί στο σχέδιο διευθέτησης των οφειλών απαίτηση ανέγγυου πιστωτή, στον οποίο επιδόθηκαν η αίτηση και το σχέδιο, η απαίτηση αποσβέννυται, αν ο πιστωτής δεν λάβει εγγράφως θέση επί του σχεδίου μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5.

6. Οι πιστωτές δεν αποκτούν απαίτηση κατά του οφειλέτη για τα έξοδα και τις δαπάνες που δημιουργούνται από τη διαδικασία και το σχέδιο διευθέτησης οφειλών.

Άρθρο 8 **Δικαστική ρύθμιση χρεών**

1. Αν το σχέδιο δεν γίνεται δεκτό από τους πιστωτές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου ή αν εκδηλώθηκαν αντιρρήσεις κατά του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών και δεν υποκαθίστανται αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο άρθρο, το δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων και την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 για τη ρύθμιση των οφειλών και απαλλαγή του οφειλέτη. Η απόφαση εκδίδεται κατά προτεραιότητα. Αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη δεν μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση πριν από την πάροδο δύο ετών.

2. Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, ιδίως εκείνα από την προσωπική του εργασία, τη δυνατότητα συνεισφοράς του συζύγου, και σταθμίζοντας αυτά με τις βιοτικές ανάγκες του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, τον υποχρεώνει να καταβάλλει μηνιαίως και για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών ορισμένο ποσό για ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του συμμετρως διανεμόμενο.

Με την απόφαση μπορεί να οριστεί ότι το ποσό αυτό αναπροσαρμόζεται ανά διαστήματα που ορίζονται σε αυτή με βάση αντικειμενικό δείκτη αναφοράς. Η καταβολή του ποσού γίνεται απευθείας στους πιστωτές, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το δικαστήριο. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης περιέλθουν στον οφειλέτη περιουσιακά στοιχεία αιτία θανάτου, ο οφειλέτης υποχρεούται να διαθέσει για την ικανοποίηση των πιστωτών το ήμισυ της αξίας αυτών.

3. Ο οφειλέτης οφείλει να εργάζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης της προηγούμενης παραγράφου σε κατάλληλη εργασία ή, αν δεν εργάζεται, να καταβάλει εύλογη προσπάθεια για την εξεύρεση ανάλογης εργασίας. Οφείλει επίσης να γνωστοποιεί μέσα σε ένα μήνα στη γραμματεία του δικαστηρίου κάθε μεταβολή κατοικίας ή εργασίας, αλλαγή εργοδότη, καθώς και κάθε αξιόλογη βελτίωση των εισοδημάτων του ή των περιουσιακών του στοιχείων, ώστε να ενημερώνεται ο φάκελος που τηρείται σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 4.

4. Με αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, που επιδίδεται μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της στο αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί να τροποποιείται η ρύθμιση οφειλών της απόφασης της προηγούμενης παραγράφου ως προς το ύψος των μηνιαίων καταβολών, όταν τούτο δικαιολογείται από μεταγενέστερα γεγονότα ή μεταβολές της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη.

Η ισχύς της απόφασης που τροποποιεί τη ρύθμιση μπορεί να ανατρέχει στο χρόνο υποβολής της αίτησης τροποποίησης. Σε περίπτωση καταβολής από τον οφειλέτη σε πιστωτές μεγαλύτερου ποσού από αυτό που έχει οριστεί από το δικαστήριο σύμφωνα με την παράγραφο 2, ο οφειλέτης υποχρεούται να ικανοποιήσει συμμετρως όλους τους πιστωτές.

5. Σε περιπτώσεις που εξαιτίας εξαιρετικών περιστάσεων, όπως χρόνια ανεργία χωρίς υπαιτιότητα του οφειλέτη, σοβαρά προβλήματα υγείας, ανεπαρκές εισόδημα

για την κάλυψη στοιχειωδών βιοτικών αναγκών του οφειλέτη ή άλλων λόγων ίδιας τουλάχιστον βαρύτητας, προσδιορίζονται με την απόφαση μηνιαίες καταβολές μικρού ύψους ή και μηδενικές, το δικαστήριο μπορεί με την ίδια απόφαση να ορίσει, όχι νωρίτερα από πέντε μήνες, νέα δικάσιμο για επαναπροσδιορισμό των μηνιαίων καταβολών.

6. Η απόφαση που ορίζει μηνιαίες καταβολές είναι αμέσως εκτελεστή και δεν επιτρέπεται δικαστική αναστολή της. Δικαστική δαπάνη δεν επιδικάζεται.

Άρθρο 9 **Διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας - Προστασία κύριας κατοικίας**

1. Εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών, ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών, ορίζεται εκκαθαριστής. Εκκαθαριστής μπορεί να ορίζεται το πρόσωπο που προτείνουν πιστωτές οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των πιστώσεων ή πρόσωπο από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων που προβλέπεται στο άρθρο 371 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Έργο του εκκαθαριστή είναι αυτό που προσδιορίζεται ειδικά με την απόφαση του διορισμού του και, σε κάθε περίπτωση, η διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, η διασφάλισή της σε όλο το νόμιμο ύψος της χάριν των πιστωτών, η πρόσφορη εκποίησή της, η προνομιακή ικανοποίηση των πιστωτών που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο εκποιούμενο πράγμα και η σύμμετρη ικανοποίηση των ανέγγυων πιστωτών. Οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα περί συνδίκου εφαρμόζονται αναλόγως και στον εκκαθαριστή.

2. Ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει στο δικαστήριο πρόταση εκκαθάρισης ζητώντας να εξαιρεθεί από την εκποίηση βεβαρημένο ή μη με εμπράγματη ασφάλεια ακίνητο, που χρησιμεύει ως μοναδική κατοικία του, εφόσον τούτο δεν υπερβαίνει σε εμβαδόν το προβλεπόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις όριο αφορολόγητης απόκτησης πρώτης κατοικίας, προσαυξημένο κατά τριάντα τοις εκατό.

Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο ρυθμίζει την ικανοποίηση απαιτήσεων των πιστωτών μέχρι συνολικό ποσό που ανέρχεται στο ογδόντα πέντε τοις εκατό της εμπορικής αξίας του ακινήτου της μοναδικής κατοικίας, όπως αυτή αποτιμάται από το δικαστήριο.

Η ρύθμιση μπορεί να προβλέπει και περίοδο χάριτος. Η εξυπηρέτηση της οφειλής γίνεται με επιτόκιο που δεν υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ίσχυε σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος κατά τον τελευταίο μήνα για τον οποίο υφίσταται μέτρηση, αναπροσαρμόζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και χωρίς ανατοκισμό. Οι απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο ακίνητο ικανοποιούνται προνομιακά από τις καταβολές του οφειλέτη με βάση την παρούσα παράγραφο.

Για τον προσδιορισμό της περιόδου τοκοχρεολυτικής εξόφλησης της οριζόμενης συνολικής οφειλής λαμβάνεται υπόψη η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν πιστώσεις στον οφειλέτη. Η περίοδος πάντως αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι έτη. Η μη τήρηση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου αυτής, επιτρέπει στον πιστωτή να κινήσει διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη και της μοναδικής κατοικίας του.

Άρθρο 10 **Καθήκον ειλικρινούς δήλωσης**

1. Ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να υποβάλει ειλικρινή δήλωση για τα περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματά του, τόσο κατά τη διαδικασία που αρχίζει με την υποβολή της αίτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 4, όσο και κατά την περίοδο ρύθμισης των οφειλών. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια, την οποία μπορεί να επικαλεσθεί με αίτησή του οποιοσδήποτε πιστωτής, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα έτος από τότε που την πληροφορήθηκε, συνεπάγεται, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικής ευθύνης, την απόρριψη του αιτήματος για ρύθμιση οφειλών με απαλλαγή σύμφωνα με το άρθρο 8 ή την έκπτωση από τη ρύθμιση οφειλών και την απαλλαγή που έχει ήδη αποφασιστεί. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί μέχρι και δύο έτη μετά την επέλευση της απαλλαγής του οφειλέτη από οφειλές του. Πριν από την πάροδο δύο ετών από την απόρριψη για την αιτία αυτή αίτησης του οφειλέτη ή την έκπτωση του είναι απαραίτητη η υποβολή νέας αίτησης.

2. Ο οφειλέτης υποχρεούται να επιτρέπει στους πιστωτές την πρόσβαση σε στοιχεία που απεικονίζουν την οικονομική του κατάσταση και τα τρέχοντα εισοδήματά του. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια μπορεί, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να επιφέρει την απόρριψη της αίτησης για ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή.

3. Ύστερα από αίτηση πιστωτή στον οποίο έχει γίνει η επίδοση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 και η οποία διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη.

Άρθρο 11 **Απαλλαγή από υπόλοιπα χρεών**

1. Η κανονική εκτέλεση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την απόφαση που εκδίδεται σε εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8 επιφέρει, με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 9, την απαλλαγή του από κάθε τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμη και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους. Το δικαστήριο με αίτηση του οφειλέτη που κοινοποιείται στους πιστωτές πιστοποιεί την απαλλαγή του από το υπόλοιπο των οφειλών.

2. Σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την εκ-

πλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο μηνών ή δυστροπεί επανειλημμένα στην τήρηση της ρύθμισης, το δικαστήριο διατάζει την έκπτωση του οφειλέτη από τη ρύθμιση μετά από αίτηση θιγόμενου πιστωτή που κατατίθεται το αργότερο μέσα σε τέσσερις μήνες από τη δημιουργία του λόγου έκπτωσης. Κάθε κλήτευση πραγματοποιείται πριν δεκαπέντε (15) ημέρες.

3. Σε περίπτωση που δεν ευοδωθεί η απαλλαγή από τις οφειλές με τη διαδικασία του παρόντος νόμου, οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο ύψος στο οποίο θα βρίσκονταν αν δεν είχε υποβληθεί η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4. Για τον προσδιορισμό του ύψους των απαιτήσεων αποκλείεται, εφόσον είχε γίνει δεκτή η αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, ο ανατοκισμός από την κοινοποίηση της αίτησης αυτής στους πιστωτές και αφαιρούνται τα ποσά που έχουν καταβληθεί από τον οφειλέτη.

Άρθρο 12 **Δικαιώματα ενέγγυων πιστωτών και έναντι εγγυητών**

Τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι συνοφειλετών ή εγγυητών του οφειλέτη, καθώς και τα δικαιώματα των εμπραγμάτως ασφαλισμένων πιστωτών επί του υπέγγυου αντικειμένου δεν θίγονται. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται έναντι των εγγυητών, των εις ολόκληρον υπόχρεων ή άλλων δικαιούχων σε αναγωγή.

Άρθρο 13 **Τήρηση Αρχείου Αιτήσεων**

1. Στη Γραμματεία κάθε Ειρηνοδικείου τηρείται αλφαβητικό αρχείο των προσώπων που έχουν υποβάλει την αίτηση της παραγράφου 1 του άρθρου 4, στο οποίο εγγράφονται τα ονόματα των αιτούντων, η πορεία των αιτήσεών τους και οι αποφάσεις που εκδίδονται. Στο Ειρηνοδικείο Αθηνών τηρείται Γενικό Αρχείο, στο οποίο καταχωρίζονται τα πιο πάνω στοιχεία για ολόκληρη τη χώρα. Από το αρχείο διαγράφονται ένα έτος μετά την υποβολή των αιτήσεων όλα τα στοιχεία που τηρούνται γι' αυτές, εφόσον οι αιτήσεις απορριφθούν αμετάκλητα, ανακληθούν ή καταλήξουν σε δικαστικό συμβιβασμό σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 7 του παρόντος. Πρόσβαση σε πληροφορίες του αρχείου μπορεί να έχει κάθε ενδιαφερόμενος. Μετά την πάροδο πενταετίας από την επέλευση των αποτελεσμάτων της παραγράφου 1 του άρθρου 11 πρόσβαση σε στοιχεία του οφειλέτη στο αρχείο επιτρέπεται μόνο για τον έλεγχο της συνδρομής της προϋπόθεσης της παραγράφου 3 του άρθρου 1.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζεται κάθε λεπτομέρεια σχετικά με την τήρηση των αρχείων και την πρόσβαση σε αυτά.

2. Πριν από τη συζήτηση αίτησης οφειλέτη που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του παρόντος το Ειρηνοδικείο ελέγχει αυτεπαγγέλτως στο παραπάνω αρχείο αν εκκρεμεί αίτηση για τον οφειλέτη αυτόν και αν έχει εκδοθεί απόφαση για ρύθμιση με απαλλαγή από τις οφειλές του.

Άρθρο 14
Ένδικα μέσα

Οι αποφάσεις του δικαστηρίου υπόκεινται σε έφεση και σε αναίρεση σύμφωνα με το άρθρο 560 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 15
Αναλογική εφαρμογή διατάξεων

Για τη ρύθμιση και απαλλαγή χρεών φυσικών προσώπων εφαρμόζονται, όπου επιβάλλεται, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του παρόντος, οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα.

Άρθρο 16
Χρόνος τήρησης και χρήσης δεδομένων

Ο χρόνος τήρησης από τα πιστωτικά ιδρύματα ή τρίτους χάριν αυτών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, που αναφέρονται στη διαδικασία του παρόντος νόμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρονικό διάστημα των πέντε ετών από την επέλευση της απαλλαγής από τα χρέη σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 11.

Άρθρο 17
Διαγραφή απαιτήσεων

Για απαιτήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων που διαγράφονται με τον παρόντα νόμο εφαρμόζεται το άρθρο 30 παρ. 10 του ν. 2789/2000 (ΦΕΚ 21 Α΄). Τα διαγραφόμενα εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης εντός της οποίας ενεργείται η διαγραφή προκειμένου για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών. Η ωφέλεια που αποκτάται από τη διαγραφή τόκων δεν θεωρείται εισόδημα υποκείμενο σε φορολογία.

Άρθρο 18
Αύξηση θέσεων Ειρηνοδικών

Ο αριθμός των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικών αυξάνεται κατά ογδόντα και ορίζεται συνολικά σε επτάκοσιες σαράντα μία.

Άρθρο 19
Μεταβατικές διατάξεις.

1. Για έξι μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως απαγορεύεται ο πλειστηριασμός ακινήτου που χρησιμεύει ως μοναδική κατοικία του οφειλέτη, εφόσον το εμβαδόν του δεν υπερβαίνει αυτό που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 9.

2. Αιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 υποβάλλονται μετά την πάροδο τεσσάρων μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 20
Έναρξη ισχύος του νόμου

Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2010

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Λ. Κατσέλη

Γ. Παπακωνσταντίνου

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. Καστανίδης

Αριθμ. 10/1/2010

ΕΚΘΕΣΗ
Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων»

Α. Με τις διατάξεις του υπόψη σχεδίου νόμου, προτείνονται ευεργετικά μέτρα υπέρ των φυσικών προσώπων για την τακτοποίηση (ρύθμιση) ή / και απαλλαγή από συγκεκριμένες ληξιπρόθεσμες χρηματικές οφειλές τους.

Ειδικότερα ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

1.α. Τα μη έχοντα πτωχευτική ικανότητα φυσικά πρόσωπα μπορούν να υπαχθούν, για τα χρέη τους, στις προτεινόμενες διατάξεις και να ρυθμίσουν την εξόφλησή τους ή να απαλλαγούν από αυτά, εφόσον υφίσταται οριστική μη δόλια αδυναμία πληρωμής τους. Την ύπαρξη δόλου αποδεικνύει ο πιστωτής.

β. Εξαιρούνται από την τακτοποίηση οι οφειλές από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, τα διοικητικά πρόστιμα, οι χρηματικές ποινές, οι οφειλές από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, τα τέλη προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, καθώς και οι εισφορές προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Επίσης, δεν επιτρέπεται η ρύθμιση χρεών που αναλήφθηκαν κατά το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης για έναρξη της σχετικής διαδικασίας (άρθρο 4 παρ. 1 του υπό ψήφιση νόμου).

γ. Απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του, με βάση τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, μπορεί να γίνει μόνο μία φορά. (άρθρο 1)

2.α. Τίθεται, ως προϋπόθεση, για την υποβολή της σχετικής αίτησης προς το αρμόδιο δικαστήριο, η αποτυχία προηγούμενης εκ μέρους του οφειλέτη προσπάθειας επίτευξης εξωδικαστικού συμβιβασμού με όλους τους πιστωτές του.

β. Θεσπίζεται η υποχρέωση για τα πιστωτικά ιδρύματα, να χορηγούν στον οφειλέτη, μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, και ύστερα από αίτημά του, αναλυτική κατάσταση οφειλών του προς αυτά, χωρίς επιβάρυνση.

γ.ι) Ως αρμόδιο δικαστήριο, ορίζεται το Ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του.

ii) Το δικαστήριο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. (άρθρα 2-3)

3. Προσδιορίζεται η διαδικασία τακτοποίησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών στην περίπτωση αποτυχίας επίτευξης εξωδικαστικού συμβιβασμού. Συγκεκριμένα:

α. Ο οφειλέτης καταθέτει στο αρμόδιο Ειρηνοδικείο αίτηση με τα οριζόμενα στοιχεία και δικαιολογητικά, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και σχέδιο διευθέτησης των οφειλών, το οποίο πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να συσχετίζει τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη.

β. Ορίζεται προθεσμία ενός (1) μηνός από την υποβολή της αίτησης, εντός της οποίας ο οφειλέτης υποχρεούται να κοινοποιήσει στους πιστωτές του τα οριζόμενα στοιχεία (αντίγραφο της αίτησης, της κατάστασης της περιουσίας και των εισοδημάτων του, και του σχεδίου διευθέτησης οφειλών). Οι τελευταίοι οφείλουν να πάρουν θέση, σχετικά με την αποδοχή ή μη του προτεινόμενου σχεδίου διευθέτησης των οφειλών, ή / και να προτείνουν την τροποποίησή του, εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της αίτησης. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή τεκμαίρεται ότι, ο πιστωτής συμφωνεί με το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών.

γ. Προβλέπεται η έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης, για τον καθορισμό των όρων, των προϋποθέσεων και της διαδικασίας για την κοινοποίηση των προαναφερόμενων στοιχείων στους πιστωτές.

δ. Από της κοινοποίησης της αίτησης του οφειλέτη προς τους πιστωτές και μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης επί του σχεδίου διευθέτησης των οφειλών:

- Αναστέλλονται, όλα τα ατομικά καταδικαστικά μέτρα των πιστωτών κατ' αυτού προς ικανοποίηση των απαιτήσεών τους. Η αναστολή ισχύει για κάθε μεμονωμένο πιστωτή από την κοινοποίηση σ' αυτόν της αίτησης. Το αρμόδιο Ειρηνοδικείο, όμως, δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ύστερα από αίτηση πιστωτή, μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά.

- Παύει, μεταξύ άλλων, ο εκτοκισμός των αντίστοιχων οφειλών, για απαιτήσεις πιστωτών που δεν είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα. Εξαιρούνται οι οφειλές από στεγαστικά δάνεια, οι οποίες συνεχίζουν να εκτοκίζονται μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της σχετικής αίτησης, με το συμβατικό επιτόκιο ενήμερης οφειλής. (άρθρα 4-6)

4. Καθορίζεται, αναλυτικά, η διαδικασία δικαστικού συμβιβασμού και δικαστικής ρύθμισης οφειλών με απαλλαγή από τα χρέη. Μεταξύ άλλων, προβλέπονται τα ακόλουθα:

α. Ο οφειλέτης, προκειμένου να επιτευχθεί συμφωνία όλων των πιστωτών μπορεί να τροποποιήσει το αρχικό σχέδιο διευθέτησης των οφειλών, μέσα στην οριζόμενη προθεσμία. Οι πιστωτές ενημερώνονται με δική τους επιμέλεια για τις μεταβολές και λαμβάνουν εγγράφως θέση εντός του οριζόμενου χρόνου. Τροποποίηση του σχεδίου οφειλών μπορεί να γίνει μόνο μία φορά.

β. Εάν κανένας πιστωτής δεν προβάλλει αντιρρήσεις, θεωρείται ότι, ο συμβιβασμός έχει γίνει αποδεκτός και το δικαστήριο, με απόφασή του, επικυρώνει το σχέδιο, που αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού.

γ. Σε περίπτωση συγκατάθεσης στο σχέδιο πιστωτών με απαιτήσεις που υπερβαίνουν το ήμισυ (1/2) του συνολικού ποσού των απαιτήσεων, στους οποίους περιλαμβάνονται και πιστωτές που υπερβαίνουν το ήμισυ (1/2) των τυχόν εμπραγμάτων εξασφαλιζόμενων απαιτήσεων το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη ή κάποιου από τους πιστωτές, υποκαθιστά την έλλειψη συγκατάθεσης των πιστωτών που αντιτίθενται στο συμβιβασμό.

δ. Απαριθμούνται οι περιπτώσεις στις οποίες δεν επιτρέπεται υποκατάσταση της συγκατάθεσης του πιστωτή.

ε. Οι πιστωτές δεν δικαιούνται να προβάλλουν απαιτήσεις κατά του οφειλέτη για έξοδα και δαπάνες που προκύπτουν από τη διαδικασία και το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών.

στ. Αν δεν γίνει αποδεκτό το σχέδιο ρύθμισης των χρεών από τους πιστωτές ή δεν υπάρξει υποκατάσταση, κατά τα ανωτέρω, το αρμόδιο δικαστήριο ελέγχει αυτεπάγγελα αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για ρύθμιση των χρεών και απαλλαγή του οφειλέτη. Η απόφαση εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από τη συζήτηση της αίτησης. Αν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του οφειλέτη, νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά από έξι (6) μήνες.

ζ. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο αφού λάβει υπόψη του τα εισοδήματά του και τις βιοτικές ανάγκες, τόσο του ίδιου, όσο και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, τον υποχρεώνει να καταβάλλει κάθε μήνα και για χρονικό διάστημα τεσσάρων (4) ετών, ορισμένο ποσό προς ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του, συμμετρως διανεμόμενο. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της περιόδου ρύθμισης περιέλθουν στον οφειλέτη περιουσιακά στοιχεία αιτία θανάτου, ο οφειλέτης υποχρεούται να διαθέσει για την ικανοποίηση των πιστωτών το ήμισυ της αξίας αυτών. Παράλληλα, παρέχεται η δυνατότητα στο δικαστήριο να προσδιορίζει μικρές ή και μηδενικές καταβολές εάν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι (χρόνια ανεργία του οφειλέτη, σοβαρά προβλήματα υγείας, εισόδημα που δεν επαρκεί για την κάλυψη στοιχειωδών βιοτικών αναγκών, ή άλλοι ίδιες τουλάχιστον βαρύτητας εξαιρετικοί λόγοι). (άρθρα 7-8)

5. Καθορίζεται, η διαδικασία ρευστοποίησης περιουσίας και περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την προστασία της μοναδικής κατοικίας του οφειλέτη. Ειδικότερα:

α. Προβλέπεται ο ορισμός εκκαθαριστή, στις περιπτώσεις που:

- υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών,

- κρίνεται σκόπιμη, από το δικαστήριο, η παρακολούθηση και υποβοήθηση της εκτέλεσης των όρων και υποχρεώσεων που έχουν τεθεί, κατά τα προαναφερόμενα, για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών.

β. Ως εκκαθαριστής μπορεί να ορίζεται πρόσωπο που προτείνεται από τους πιστωτές οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των πιστώσεων, ή πραγματογνώμονας από το σχετικό κατάλογο του άρθρου 371 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

γ. Προσδιορίζεται το έργο του εκκαθαριστή και ορίζεται ότι οι απαιτήσεις των πιστωτών που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο εκποιούμενο πράγμα, ικανοποιούνται προνομιακά.

δ. Παρέχεται η δυνατότητα στον οφειλέτη να ζητήσει, υποβάλλοντας στο αρμόδιο δικαστήριο πρόταση εκκαθάρισης και υπό την οριζόμενη προϋπόθεση, την εξαίρεση από την εκποίηση, ακινήτου που χρησιμοποιείται ως μοναδική κατοικία του. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο ρυθμίζει, ενδεχομένως, και με τη χορήγηση περιόδου χάριτος, την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών μέχρι το 85% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, όπως αυτή εκτιμάται απ' αυτό.

ε. Καθορίζεται το επιτόκιο εξυπηρέτησης της οφειλής κατά την περίοδο τοκοχρεολυτικής εξόφλησής της.

στ. Η μη τήρηση των επιβαλλόμενων στον οφειλέτη υποχρεώσεων επιτρέπει στον πιστωτή την έναρξη διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης. (άρθρο 9)

6.α. Επιβάλλεται η υποχρέωση στον οφειλέτη να:

- Προβαίνει σε ειλικρινή δήλωση των περιουσιακών στοιχείων και εισοδημάτων του. Η μη εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει ως συνέπεια, με την επιφύλαξη τυχόν ποινικής ευθύνης, την απόρριψη του αιτήματος για ρύθμιση οφειλών με απαλλαγή ή την έκπτωση από τη ρύθμιση οφειλών και την απαλλαγή που ήδη έχει αποφασιστεί.

- Επιτρέπει στους πιστωτές την πρόσβαση σε στοιχεία που απεικονίζουν την οικονομική του κατάσταση και τα τρέχοντα εισοδήματά του. Σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης αυτής το δικαστήριο μπορεί, κατά την κρίση του, να απορρίψει την αίτηση για ρύθμιση χρεών και απαλλαγή.

β. Ορίζεται ότι, ο εργοδότης, η αρμόδια Υπηρεσία και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος, υποχρεούνται να παρέχουν στον πιστωτή, ύστερα από αίτησή του, κάθε χρησιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση και τα εισοδήματα του οφειλέτη. (άρθρο 10)

7.α. Σε περίπτωση πιστής τήρησης από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων που επιβάλλονται με την δικαστική απόφαση, που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 2, 4 και 5 του άρθρου 8, συνεπάγεται την απαλλαγή του από τυχόν υφιστάμενο υπόλοιπο οφειλής έναντι όλων των πιστωτών, ακόμα και έναντι εκείνων που δεν ανήγγειλαν τις απαιτήσεις τους.

β. Προβλέπεται η πιστοποίηση από το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή με αίτηση του οφειλέτη, της απαλλαγής του από το υπόλοιπο των οφειλών.

γ. Σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τη ρύθμιση οφειλών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο (2) μηνών ή δυστροπεί κατ' επανάληψη στην τήρηση της ρύθμισης, το δικαστήριο διατάζει την έκπτωση του οφειλέτη από αυτή, με την οριζόμενη διαδικασία.

δ. Η μη ευδοκίμηση της απαλλαγής από τις οφειλές, κατά τη διαδικασία του υπό ψήφιση νόμου, συνεπάγεται την αναβίωση των απαιτήσεων των πιστωτών στο ύψος που θα βρισκόταν αν δεν είχε υποβληθεί σχετική αίτηση, χωρίς τον ανατοκισμό. (άρθρο 11)

8. Ορίζεται ότι:

α. Τα δικαιώματα των πιστωτών έναντι συνοφειλετών ή εγγυητών του οφειλέτη, καθώς και τα δικαιώματα των ενέγγυων πιστωτών επί του υπέγγυου αντικειμένου δεν θίγονται.

β. Ο οφειλέτης απαλλάσσεται έναντι των εγγυητών, των εις ολόκληρον υπόχρεων ή άλλων δικαιούχων σε αναγωγή. (άρθρο 12)

9.α. Προβλέπεται η τήρηση αλφαβητικού αρχείου, στη γραμματεία κάθε Ειρηνοδικείου και ενός Γενικού Αρχείου στο Ειρηνοδικείο Αθηνών, για την παρακολούθηση της πορείας των αιτήσεων των προσώπων που επιθυμούν να υπαχθούν στις διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου και των εκδιδόμενων αποφάσεων.

β. Οι λεπτομέρειες τήρησης των παραπάνω αρχείων θα καθορισθούν με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. (άρθρο 13)

10. α. Ορίζονται, ως ένδικα μέσα, κατά των αποφάσεων του δικαστηρίου, η έφεση και η αναίρεση.

β. Για τη ρύθμιση και απαλλαγή χρεών φυσικών προσώπων, εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των προτεινόμενων ρυθμίσεων, οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα. (άρθρο 14 και 15)

11. Τίθεται ανώτατο χρονικό όριο πέντε (5) ετών από την επέλευση της απαλλαγής από τα χρέη, για την τήρηση από τα πιστωτικά ιδρύματα ή τρίτους, των δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, που έχουν σχέση με τις υπό ψήφιση ρυθμίσεις. (άρθρο 16)

12. Για απαιτήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων που διαγράφονται, σύμφωνα με τον υπό ψήφιση νόμο, εφαρμόζεται το άρθρο 30, παρ. 10, του ν. 2789/2000 (μη επιβολή προστίμων, προσαυξήσεων ή τελών για τη διαγραφή των σχετικών ποσών από τα λογιστικά βιβλία και συμψηφισμός των αναλογούντων και καταβληθέντων επί των απαιτήσεων αυτών φόρων, με οφειλόμενους φόρους). Τα διαγραφόμενα εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης εντός της οποίας ενεργείται η διαγραφή, προκειμένου για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών. Η ωφέλεια που αποκτάται από τη διαγραφή τών δεν θεωρείται εισόδημα υποκείμενο σε φορολογία. (άρθρο 17)

13. Αυξάνονται κατά ογδόντα (80) οι οργανικές θέσεις δικαστικών λειτουργών του κλάδου Ειρηνοδικών, ο αριθμός των οποίων διαμορφώνεται σε επτακόσιες σαράντα μία (741) θέσεις. (άρθρο 18)

14. Εισάγονται μεταβατικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του υπό ψήφιση νόμου με τις οποίες προβλέπονται τα εξής:

α. Απαγορεύεται, για έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του υπό ψήφιση νόμου, ο πλειστηριασμός της μοναδικής κατοικίας του οφειλέτη, υπό την οριζόμενη προϋπόθεση.

β. Αιτήσεις οφειλετών, για την υπαγωγή τους στις ρυθμίσεις του υπό ψήφιση νόμου, μπορούν να υποβληθούν μετά την πάροδο τεσσάρων (4) μηνών από τη δημοσίευσή του. (άρθρο 19)

B. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται επί του Κρατικού Προϋπολογισμού τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Ετήσια δαπάνη ύψους 2.750.000 ευρώ περίπου, η οποία αναλύεται ως εξής:

i) 40.000 ευρώ, για τις λειτουργικές δαπάνες (συντή-

ρηση του αναγκαίου εξοπλισμού, προμήθεια γραφικής ύλης κ.λπ.), που θα προκύψουν από την τήρηση ειδικού αρχείου αιτήσεων, σε κάθε Ειρηνοδικείο της χώρας και Γενικού Αρχείου στο Ειρηνοδικείο Αθηνών. (άρθρο 13)

ii) 2.710.000 ευρώ, από την αύξηση κατά ογδόντα (80) των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικών. (άρθρο 18)

2. Εφάπαξ δαπάνη ύψους 100.000 ευρώ περίπου, από την προμήθεια του αναγκαίου μηχανογραφικού εξοπλισμού, για τη λειτουργία των προαναφερόμενων αρχείων στα Ειρηνοδικεία της χώρας. (άρθρο 13)

3. Απώλεια εσόδων από:

i) τη μη επιβολή προστίμων, προσαυξήσεων ή τελών και τον συμψηφισμό των επ' αυτών αναλογούντων με άλλους οφειλόμενους φόρους, όσον αφορά στις απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που διαγράφονται κατά τα ανωτέρω,

ii) μη φορολόγηση της ωφέλειας των οφειλετών από διαγραφή τόκων, σύμφωνα με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις,

iii) τη μείωση του μερίσματος του Δημοσίου, από τα κέρδη των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία είναι μέτοχος,

iv) την εν γένει μείωση των φορολογητέων εσόδων των πιστωτικών ιδρυμάτων, λόγω της οριστικής απαλλαγής από τα χρέη οφειλετών που έχουν μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής τους. (άρθρα 8, 11, 17)

Η προκαλούμενη απώλεια εσόδων εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός φυσικών προσώπων που θα υπαχθούν στη ρύθμιση, ύψος οφειλών κ.λπ.).

Αθήνα, 7 Ιουνίου 2010

Η Γενική Διευθύντρια

Βιολέττα Καρακατσάνη-Κονίδα

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων»

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται επί του Κρατικού Προϋπολογισμού τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

1. Ετήσια δαπάνη ύψους 2.750.000 ευρώ περίπου, η οποία αναλύεται ως εξής:

i) 40.000 ευρώ, για τις λειτουργικές δαπάνες (συντήρηση του αναγκαίου εξοπλισμού, προμήθεια γραφικής ύλης κ.λπ.), που θα προκύψουν από την τήρηση ειδικού αρχείου αιτήσεων, σε κάθε Ειρηνοδικείο της χώρας και Γενικού Αρχείου στο Ειρηνοδικείο Αθηνών. (άρθρο 13)

ii) 2.710.000 ευρώ, από την αύξηση κατά ογδόντα (80) των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικών. (άρθρο 18)

2. Εφάπαξ δαπάνη ύψους 100.000 ευρώ περίπου, από την προμήθεια του αναγκαίου μηχανογραφικού εξοπλισμού, για τη λειτουργία των προαναφερόμενων αρχείων στα Ειρηνοδικεία της χώρας. (άρθρο 13)

Οι ανωτέρω δαπάνες θα καλύπτονται από τις πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. (Ε.Φ. 17-210 «Δικαστήρια»).

3. Απώλεια εσόδων από:

i) τη μη επιβολή προστίμων, προσαυξήσεων ή τελών και τον συμψηφισμό των επ' αυτών αναλογούντων με άλλους οφειλόμενους φόρους, όσον αφορά στις απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που διαγράφονται κατά τα ανωτέρω,

ii) μη φορολόγηση της ωφέλειας των οφειλετών από διαγραφή τόκων, σύμφωνα με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις,

iii) τη μείωση του μερίσματος του Δημοσίου, από τα κέρδη των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία είναι μέτοχος,

iv) την εν γένει μείωση των φορολογητέων εσόδων των πιστωτικών ιδρυμάτων, λόγω της οριστικής απαλλαγής από τα χρέη οφειλετών που έχουν μόνιμη αδυναμία αποπληρωμής τους. (άρθρα 8, 11, 17)

Η προκαλούμενη απώλεια πόρων εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα (αριθμός φυσικών προσώπων που θα υπαχθούν στη ρύθμιση, ύψος οφειλών κ.λπ.).

Η ανωτέρω απώλεια θα αναπληρωθεί από άλλες πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Αθήνα, 7 Ιουνίου 2010

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Γ. Παπακωνσταντίνου

Λ. Κατσέλη

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Χ. Καστανίδης